

ОТЧЕТ

за дейността на Националната съдебна мрежа
за международно сътрудничество
по наказателни дела в Република България

през 2020 г.

I. История и развитие на Националната съдебна мрежа за международно сътрудничество по наказателни дела в Република България.

С решение на СК на ВСС по протокол №28/25.09.2018 г. бе открита процедурата за избор на нови членове и национално лице за контакт, като след проведеното събеседване с допуснатите кандидати и извършеното оценяване съгласно чл. 13 и чл. 14 от Правилата за дейността на НСММСНДРБ, на основание на чл. 15, във връзка с чл. 3 от Правилата за дейността на НСММСНДРБ, конкурсната комисия обяви класирането на 29.01.2019 г. Съдийската колегия с решение по т. 5.1 и 5.2 от заседание от 26.03.2019 г. избра новите членове на мрежата и съдия Мариета Неделчева за национално лице за контакт. С решение закрепено в протокол №20/25.06.2019 г. на СК, т.19, по предложение на националното лице за контакт на НСММСНДРБ, всички членове на Мрежата бяха избрани за контактни точки в Европейската съдебна мрежа.

Националната съдебна мрежа за международно сътрудничество по наказателни дела в Република България е създадена с решение на ВСС по протокол 44/30.07.2015 г. и разширена като състав с решение по протокол № 4/27.01.2016 г.

Новоизбраните членове на Мрежата, тъй като не бяха излъчени представители на апелативни райони Пловдив и Велико Търново, помежду си разпределиха дейността свързана с оказване на помощ, касаеща международно сътрудничество по наказателни дела, както следва:

Апелативен район София:

Андроника Ризова – Ръжданова – съдия в Районен съд – Петрич
Калин Баталски – председател на Окръжен съд – Перник

Карамфила Тодорова – съдия в Софийския градски съд,
командирана в Апелативен съд – София

Мариета Неделчева – съдия в Специализирания наказателен съд

Татяна Грозданова – Чакърва – съдия в Софийския окръжен съд

Апелативен район – Бургас:

Георги Иванов – съдия в РС-Бургас, командирован в ОС - Бургас

Мартин Данчев – административен ръководител, председател на
Окръжен съд – Сливен

Пламен Синков – и.ф.председател на Апелативен съд – Бургас

Светлин Иванов – съдия в Окръжен съд – Бургас

Апелативен район Варна:

Светла Даскалова – съдия в Окръжен съд – Варна, командирована в
АС - Варна

Светослава Колева – съдия в Апелативен съд – Варна

Янко Янков – заместник-председател на Апелативен съд - Варна

Апелативен район Велико Търново

Мариета Неделчева – съдия в Специализирания наказателен съд,
командирована в АСНС

Татяна Грозданова – Чакърва – съдия в Софийския окръжен съд,
командирована във ВКС

Апелативен район Пловдив:

Мариета Неделчева – съдия в Специализирания наказателен съд

Светла Даскалова – съдия в Окръжен съд – Варна

Основната роля на звената за контакт в ЕСМ, дефинирана в Решение 2008/976/ПВР на Съвета от 16 декември 2008 г. относно ЕСМ (Решението за ЕСМ) като „активни посредници“, е да улеснява съдебното сътрудничество по наказателно правни въпроси между държавите членки на ЕС. Във връзка с тази своя роля те подпомагат установяването на преки контакти между компетентните органи, като предоставят правна и практическа информация, необходима за изготвянето на ефективно искане за съдебно сътрудничество или за подобряване на съдебното сътрудничество като цяло (чл.4 от „Решението за ЕСМ“). Съгласно „Решението за ЕСМ“ в държавите на контактните точки, същите следва да

промотират и да участват в организацията на различни обучения за съдебно сътрудничество

В периодът от време, който обхваща доклада - календарната 2020 г. неминуемо дълбока следа остави пандемията причинена от заболяването коронавирус (Ковид-19). Промените настъпили в областта на международното сътрудничество през този период са предопределени и от излизането на Великобритания от Европейския съюз (т.нар.Брекзит). На 11.03.2020 г. Световната здравна организация обяви положението причинено от Ковид – 19 като пандемия. Във връзка с това голяма част от държавите членки наложиха рестриктивни мерки касаещи свободното движение вътре и извън Европейския съюз, за да ограничи разпространението на заболяването, което неминуемо се отрази крайно негативно на съдебното сътрудничество по наказателни дела. Въз основа на Решение на НС на Република България от 13.03.2020 г., с което бе обявено извънредно положение в страната и Решение на Съдийската колегия на ВСС по Протокол №9 от заседание, проведено на 15.03.2020 г. СК на ВСС, всички дела в страната бяха отсрочвани, като не се провеждаха заседания с изключение на някои дела, изрични посочени в Решението на ВСС, като тези касаещи молби за изменение на мерките за неотклонение на лицата от „Задържане под стража“ и „Домашен арест“ в по-леки и други дела. Така обявеното извънредно положение след първоначалния момент беше изменено в извънредна обстановка, която в продължение на цялата 2020 г. до края на месец май 2021 г., беше многократно удължавана. През цялото това време членовете на НСММСНД, които са и контактни точки в Европейската съдебна мрежа, продължиха да бъдат сигурен канал за улесняване на съдебното сътрудничество по наказателни дела.

Пандемията причинена от заболяването от Ковид-19 се отрази най-напред върху използваните модели на престъпно поведение (*modus operandi*) на извършителите на престъпления. Според изследванията направени от CEPOL (European Union Agency for Law Enforcement training) в доклад „Отражението на Ковид -19 върху правоохранителните операции и обучителните нужди“ (Impact of Covid-19 on law enforcement and training needs), публикуван на 1 юли 2020 г., обявената пандемия доведе до намаляване най-вече на броя на извършените престъпления - трафик на мигранти, трафик на хора и търговия с огнестрелни оръжия. Тази констатация е последица от наложените ограничения за преминаване на държавните граници и приетите сериозни рестрикции в сферата на движение на хора и стоки с цел ограничаване на последиците от заболяването и ограничаване на неговото разпространение. Разбира се, неминуемо тази промяна се отрази на водените разследвания и на нуждите от оказване на международна правна помощ по наказателни дела за събиране на различни по вид доказателства. За сметка на това обаче

вследствие наложените забрани хората да се придвижват свободно освен до магазини за хранителни стоки и аптеки, доведе до значително увеличаване на кибер престъпленията и извършването на онлайн престъпни действия, свързани със заболяването Ковид-19 и здравето на гражданите. Така търговията с незаконни стоки и услуги – продажба на наркотици, оръжия и други престъпления преминаха най-вече в така наречената „Тъмна мрежа“ (Darknet), като правоохранителните органи отчитат и значително нарастване на престъпленията „фишинг“, онлайн измамата, инвестиционната измама и извършване на кибер атаки. Констатирано е, че кибер атаките са нараснали значително по отношение на здравните институции ангажирани с лекуване на заболяването Ковид-19. На следващо място, тъй като децата прекарват повече време пред компютрите и други електронни устройства, с оглед и на организираното онлайн обучение, е констатирано, че броят на случаите на сексуална експлоатация на деца значително са нараснали в Европа. Новите модели на престъпно поведение включват и схема за измамно спечелване на държавно финансиране, както и измамни кампании свързани с продажбата на медицинско оборудване, като предпазни маски, търговия с фалшиви медицински продукти като предпазна екипировка, Ковид-19 тестове, както и незаконно депониране на санитарни отпадъци.

Заболяването Ковид-19 оказва значително отрицателно влияние върху съдебното сътрудничество по наказателни дела в ЕС, Исландия и Норвегия. Граденото в продължение на десетилетия взаимно доверие между съдебните органи на държавите членки бе разклатено сериозно с оглед възникналите трудности за изпълнение на молбите за правна помощ и прилагането на други правни инструменти за международно сътрудничество.

През март 2020 г. Съветът на ЕС изпрати първия въпросник на държавите членки на ЕС, Исландия и Норвегия, касаещ влиянието на мерките взети на национално ниво за борба с разпространението на коронавируса върху прилагането на международно правните инструменти. Паралелно Евроюст и Европейската съдебна мрежа (ЕСМ) събираха информация от държавите членки по същата тема. През април 2020 г. Съветът на ЕС даде мандат на Евроюст и ЕСМ да приготвят компилация на цялата информация, която е събрана и да изпратят нови въпроси в случай на необходимост, както и регулярно да се обновява компилацията. Този документ е озаглавен „Отражението на Ковид-19 върху международното сътрудничество по наказателни дела (компилация от отговори)“ – *The Impact of Covid-19 on Judicial Cooperation in Criminal Matters (compilation of replies)*. Компилацията е публикувана и на страницата на ВСС, в отдела „Мрежа по наказателни дела“, като обновения вариант, версия 10, публикуван на 04 юни 2021 г. на същата, може да бъде

намерен в интернет страницата на Европейската съдебна мрежа. В резюмето на ЕСМ и Евроджъст е представен общ преглед на главните практически и правни проблеми идентифицирани от анализа на отговорите на компилацията на следните правни инструменти и теми:

- Рамково Решение 2002/584/ЈНА за Европейската заповед за арест;
- Екстрадиция от/в трета страна;
- Директива 2014/41/ЕС за Европейската заповед за разследване;
- Международно правна помощ;
- Рамково решение 2008/909/ПВР за трансфер на осъдени лица;
- Рамково решение 2003/577/ПВР за обезпечителните заповеди;
- Рамково решение 2006/783/ПВР за заповедите за конфискация;
- Рамково решение 2002/465/ПВР за съвместните екипи за разследване;

Основните направления на дейността на членовете на Мрежата през 2020 г. са, както следва:

I. Дейност по запитвания към съдиите членове.

1. Официални запитвания – ПРИЛОЖЕНИЕ 1, Обобщение на дейността.

Съдействие е било потърсено и предоставено от съдиите-членове през 2020 г. чрез общо 162 бр. дейности (2019 г. чрез общо 169 бр. дейности, 2018 г. - 261 бр., 2017 г. – 253 бр.)

Официални запитвания са постъпили от общо 67 различни органи – 25 от които национални, 29 чуждестранни, 14 са постъпилите искания от други контактни точки на ЕСМ и 1 от Евроджъст (през 2019 г. - 72 запитващи, през 2018 г. - 182 запитващи, през 2017 г. – 127 запитващи органи).

В 124 случая запитванията са засягали конкретно престъпление – тежко – 100 бр., друго - в 24 бр. (през 2019 г. случаите са били 169 и са се отнасяли за конкретно престъпление 90, тежко - 68 бр., друго - 22 бр., през 2018 г. случаите са били 172 и са се отнасяли до конкретно престъпление – тежко – 108 бр., друго - в 64 бр., през 2017 г. запитванията са били по 118 престъпления, 101 - от които тежки). В част от случаите търсената информация, относима към съответното дело, се предоставя без да е известно за какво престъпление е наказателното производство, по което е отправено запитването, или след приключването на такова, поради което тези престъпления не са включени в статистиката.

Информация по относимото – национално или чуждо законодателство е била предоставена в 20 случая, пет от които по искане

на чуждестранен орган (за 2019 г. – 23 случая, за 2018 г. - 61 случая, 2017 г. - 70 случая).

В 17 от случаите съдиите са предоставили помощ във връзка с подготовката на молби за правна помощ (2019 г. – 20 бр., 2018 г. – 35 бр., 2017 г. – 45 бр.), като в два от тях това е станало по искане на чуждестранен орган. В 11 случая е предоставена помощ по време на изпълнението на молба за правна помощ, като в два от случаите е предоставена помощ на чуждестранни органи (2019 г. – 21, 2018 г. - 22; 2017 г. – 38). Предоставената помощ от съдиите членове на Мрежата в случаи на забавяне на изпълнението на молбата за правна помощ се отнася за 11 такива случая, като в 2 от тях помощта е предоставена по искане на чуждестранен орган.

Съгласно докладите на членовете на Мрежата, използването на ЕЗА продължава да се извършва ефективно, като в 18 случая е оказана помощ във връзката с подготовката на ЕЗА, от които в 6 случая, помощта е предоставена на чуждестранни органи. В оказаното сътрудничество в 4 от случаите от съдия Грозданова, същата в доклада си е уточнила, че оказаното сътрудничество не се отнася до издаване на ЕЗА, а до изпълнението на получени ЕЗА от националните съдилища и най-вече отлагане фактическото предаване на лицето на осн. чл.54 от ЗЕЕЗА.

В 19 случая е оказана помощ по време на изпълнението на ЕЗР, от които 13 случая на национални органи и 6 на чуждестранни. Видно е, че в 15 случая от член на мрежата е била предоставена помощ за подготовка на ЕЗР, като всички случаи произлизат от национални органи. Общо в 34 случая е била предоставена помощ във връзка с прилагането на този правен инструмент за съдебно сътрудничество. За сравнение през 2019 г. – в 56 случая е участвал съдия от Мрежата, а през 2018 г. в 76 случая.

Предоставяне на помощ по време на подготовката на издаване на актове за обезпечаване и при изпълнение на такива актове е било осъществено по 1 запитване и то от чуждестранен орган. Не е регистриран случай, в който да е била предоставена помощ от член на Мрежата по време на подготовката на издаване на актове за обезпечаване и за издаване на удостоверение за финансови санкции. Предоставена е помощ на 6 национални и на 4 чуждестранни органа по време на изпълнение на искането за признаване на такива санкции. По 1 искане от национален орган е оказано съдействие по време на изпълнението на акта за конфискация. Регистрирани са 2 искания от национални органи за предоставяне на помощ по време на подготовка на акта за конфискация. Значително са се увеличили случаите на предоставена помощ по време на подготовка на издаване на удостоверение за признаване на наказание лишаване от свобода (ЗПИИАННЛСМВЛС, в сила от 01.01.2020 г. и РР 909/2008/ПВР), а именно 16 случая по искане на национален орган и 1

случай по искане на чуждестранен орган. В 8 случая е предоставена помощ по време на изпълнението на удостоверението за признаване на наказание лишаване от свобода, един от които е на чуждестранен орган. Така констатираното увеличение са дължи на влизане в сила от 01.01.2020 г. на Закона за признаване, изпълнение и изпращане на съдебни актове за налагане на наказание лишаване от свобода или на мерки, включващи лишаване от свобода и организирани по идея на НСММСНД серия от обучения по прилагането на този закон през 2019 г. и началото на 2020 г. по апелативни райони в страната, както и популяризиране на дейността на членовете на Мрежата.

В 4 случая е предоставена помощ по време на издаване на удостоверение за признаване на наказание пробация и надзора върху пробационните мерки, както и по 3 искания при изпълнение на удостоверение, като членовете на Мрежата във всички случаи са били сезирани от национални органи.

В 9 случая е предоставена помощ в други процедури за съдебно сътрудничество от членовете на Мрежата като например – оказана помощ при трансфер на производства, изискване на данни за съдимост на подсъдимо лице и установяването му намира ли се в някое от местата за лишаване от свобода в Р.България и в кое точно, съдействие за уточняване на компетентния орган и др.

Следва да се отбележи, че така посочената по-горе статистика не отразява в пълен обем свършената работа от членовете на Мрежата и усилията, които са положили, за да предоставят нужната правна помощ. Понякога казусите са сложни и се изисква оказване на многократна помощ и намеса на контактната точка, за да приключи случаят нуждаещ се от съдебно сътрудничество успешно.

2. Неофициални запитвания.

Следва да бъде отчетено, че ежедневно членовете на Мрежата правят консултации по телефона със свои колеги като дават разяснения по прилагането на правните инструменти за съдебно сътрудничество, компетентния орган, на който следва да бъде изпратена ЕЗА, ЕЗР или молбата за правна помощ, също така дават съвети кой инструмент да бъде избран с цел реализиране на ефективно сътрудничество. Тези консултации и съвети, които се дават ежедневно от членовете на Мрежата, не са отразени в отчетността.

Съгласно посоченото по-горе най-често използвания правен инструмент за международно сътрудничество, по отношение на който е търсено съдействие от български и чуждестранни съдебни власти през 2020 г., продължава да бъде европейската заповед за разследване

(Директива 2014/41/ на Европейския парламент и на Съвета от 03.04.2014 г. и Закона за европейската заповед за разследване). Този правен инструмент за международно сътрудничество се утвърди и все повече се използва за събиране на доказателства по дела с международен характер, тъй като същият включва в обхвата си извършването на всички процесуално-следствени действия по събиране на доказателства както в досъдебната, така и в съдебната фаза на наказателното производство. ЕЗР цели да бъде постигнато опростено и ефективно сътрудничество между държавите членки, като гарантира взаимното признаване на решенията, постановени от съдебните органи на тези държави членки за събиране на доказателства по наказателни дела с трансгранично измерение в строго регламентирани срокове. Все по-честото използване на европейската заповед за разследване е обусловено и с оглед на усложнената епидемиологичната обстановка както в Европа, така и по целия свят, наличието на рестрикции за пътуване и притеснението на участниците в наказателните производства да не се разболеят от Ковид-19, поради което все по-често се налага разпит на свидетели чрез видеоконферентна връзка.

Следва при анализиране на изложената по-горе статистика да бъде отчетено, че в България не се изпълняваха европейски заповеди за разследване по традиционните наказателни дела до изтичане на обявеното от Народното събрание извънредно положение от 13.03. до 15.05.2020 г., причинено от заболяването Ковид-19. В случай на спешност такива заповеди се изпълняваха въз основа на индивидуално взето решение от прокурора или съдията, след проведени консултации с издалия ЕЗР орган относно спешността и важността на търсеното международно сътрудничество. Обикновено комуникацията се осъществяваше по имейл като необходимите книжа се изпращаха по електронен път. В началото на пандемия някои държави членки, поставиха условие, че няма да приемат ЕЗР, ЕЗА, молби за правна помощ и др. изпратени по пощата документи, като сочеха, че това е една от предприетите мерки за ограничаване на пандемията. Комуникацията с компетентните органи се осъществяваше само по електронен път - чрез имейл, а понякога и чрез факс. При европейската заповед за разследване (**ЕЗР**) и **молби за правна помощ** – по време на обявената извънредна ситуация от март до юли изслушванията (заседанията) посредством видеоконферентна връзка се предпочитаха. Рестриктивните мерките, наложени в контекста на кризата причинена от Ковид-19, имаха отражение при издаването, но по специално при изпълнението на правните инструменти за съдебно сътрудничество и доведоха до значително редуциране на ЕЗР. Отскоро повечето държави членки отбелязват, че възобновяването на съдебните дейности връща обратно ситуацията към нормалното, също така и по отношение на издаването и изпълнението на ЕЗР. Някои държави членки отбелязват, че

издаването на ЕЗР или молби за правна помощ продължава както обикновено, въпреки пандемията. Други информират, че издаването на тези инструменти намалява и се прилага приоритизация по отношение на тях.

През 2020 г. в общ мащаб от всички държави членки е констатирано забавяне на изпълнението на ЕЗР, което може или все още се появява в случай, че главните ограничителни мерки все още действат на място. Това се дължи и на ограничените съдебни дейности – отдалечената работа от вкъщи на съдиите и прокурорите, която в голяма част от държавите членки продължава. В някои държави мерките изискващи физически контакт в началото на пандемията март месец 2020 г. (например претърсване и изземване в домове, лично изслушване) бяха отложени или заменени с адекватни алтернативи като например изслушване чрез видеоконферентна връзка или телефонна конференция. По този начин се процедираше и в Р.България, като и до момента продължават да се предпочита прилагането на разпита чрез видеоконферентна връзка или чрез Скайп, а когато беше обявено извънредно положение в държавата не се изпълняваха своевременно получените ЕЗР.

С оглед на констатирана ефективност на европейската заповед за разследване Съвета на ЕС по предложение на държавите членки взе решение, че „Десетият кръг на взаимни оценки на държавите членки на ЕС“ по прилагане на международно правните инструменти за сътрудничество ще обхване именно приложението на ЕЗР.

На 08 декември 2020 г. бе постановено **Решение по дело С-584/2019 г. на Съда на ЕС**, съгласно което член 1, параграф 1 и член 2, буква в) от Директива 2014/41 за Европейската заповед за разследване трябва да се тълкуват в смисъл, че понятията „съдебен орган“ и „издаващ орган“ по смисъла на тези разпоредби обхващат прокурора на държава членка или, по-общо, прокуратурата на държава членка, независимо от законоустановеното отношение на подчинение, което евентуално съществува между прокурора или прокуратурата и изпълнителната власт на тази държава членка, и независимо от риска прокурорът или прокуратурата да получават пряко или косвено конкретни разпореждания или указания от тази власт при приемането на решение за издаване на европейска заповед за разследване. От горното следва, че съдът на ЕС се произнесе, че прокурорите в държавите членки също са компетентни да издават ЕЗР и да искат събирането на относими доказателства от органите на друга държава членка.

От обобщените доклади на членовете на НСММСНД става ясно, че Рамково решение 2002/584/ПВР за ЕЗА и процедурите за предаване между държавите-членки и респ. националния ЗЕЕЗА остава един от най-често

прилаганите ефективни правни инструменти в областта на съдебното сътрудничество по наказателни дела.

Във връзка с често изследвания въпрос за условията в затворите в държавите членки във връзка със зададени стандарти в решенията на Съда на ЕС - *Aranyosi and Caldaru case u Dorobantu case*, в уебсайта на ЕСМ в раздел „Европейска заповед за арест“ е създаден подраздел, касаещ условията на затворите (*FRA Database on detention conditions in the Member States*), инкорпориран в „EAW Section“ или в подраздела „Judicial Library“. В този подраздел са посочени условията в местата за лишаване от свобода във всяка една държава членка, в това число и в Република България, която информация може да се ползва както от българските магистрати, така и от чуждестранните.

На 10.03.2021 г. бе постановено **Решение на Съда на ЕС по дело С-648/20 PPU** (във време извън отчетния период), но предвид фундаменталното му значение, което то ще има за в бъдеще за развитието на правото в Република България, следва да бъде посочено в доклада. С това решение Съдът на ЕС реши, че чл.8, параграф 1, буква В от Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 г. относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки, изменено с Рамково решение 2009/299/ПВР на Съвета от 26 февруари 2009 г., във връзка с чл.47 от Хартата на основните права на ЕС и практиката на съда, трябва да се тълкува в смисъл, че не са изпълнени изискванията, присъщи на ефективната съдебна защита, от която трябва да се ползва лице, срещу което е издадена европейска заповед за арест за целите на наказателното преследване, ако както европейската заповед за арест, така и съдебният акт, на който се основава, са издадени от прокурор, който може да бъде квалифициран като „издаващ съдебен орган“ по смисъла на член 6, параграф 1 от това рамково решение, но не подлежат на съдебен контрол в издаващата държава членка преди предаването на издирваното лице от изпълняващата държава членка. Във връзка с така постановеното решение както Великобритания, така и държавите членки в ЕС, започнаха да отказват изпълнението на ЕЗА, издадена от български прокурор въз основа на Постановление за задържане за срок от 72 часа на обвиняемото лице. Горното налага въвеждането на спешна промяна в нормативната уредба и съобразяване на разпоредбите на закона с постановеното решение от Съда на ЕС.

На следващо място е необходимо да бъде отбелязано, че в началото на пандемията процедурите по фактическото предаване на лица бяха изцяло спрени независимо от правното основание за това – Рамково решение 2002/584/ПВР за ЕЗА, Рамково решение 2008/909/ ПВР за взаимно признаване на присъди налагащи наказание лишаване от свобода, поради отказаните полети и затворени граници дори и в Шенгенското

пространство. За да улесни контактните точки Секретариатът на ЕСМ незабавно създаде специален отдел „Ковид-19 и съдебното сътрудничество по наказателни дела“ в уебсайта на ЕСМ, откъдето контактните точки да черпят актуална информация и да помагат на своите колеги със съвети.

В началото на пандемията главният въпрос, който беше поставян и касаеше ЕЗА е за прилагането на параграфи 3 и 4 от чл.23 от Рамковото решение за ЕЗА и по-точно интерпретиране на термина „обстоятелства, които са извън контрол на държавите членки“ и прилагането на Параграф 4 в случай на невъзможност лицето практически да бъде предадено поради ограниченията, а именно отлагане на фактическото предаване на лицето, поради сериозни хуманитарни причини, които застрашават живота и здравето му. Отлагането на фактическото предаване на лицето от компетентните власти на България бе извършвано на основание на чл.23, ал.3 от Рамковото решение. В условията на обявеното извънредно положение, причинено от Ковид-19, рядко от българска страна са предавани лица въз основа на уважена ЕЗА или молба за екстрадиция и то само ако предаването е било възможно да се осъществи със сухопътен транспорт, без придружаващите задържаното лице служители да навлизат в границите на чуждата държава и след постигнато предварително съгласие между двете държави. В някои случаи българските съдилища постановяваха и по-лека мярка по отношение на лицето, за което е уважено предаването му на друга държава за съдене въз основа на издадена ЕЗА като „домашен арест“ или „гаранция“, като една от основните причини за това е именно невъзможността лицето да бъде предадено в законоустановените срокове на издалата ЕЗА държава.

При анализиране на събраните данни, продължава да е актуално посоченото в доклада на НСММСНД за 2019 г., че прави впечатление отсъствието на казуси по признаване и изпращане на актове по мерки за процесуална принуда, различни от задържане, незначителното прилагане на инструментите за обезпечаване и конфискации, пробация, надзора върху пробационните мерки и алтернативни санкции. От това може да се направи извода, че тези инструменти за международно правно сътрудничество да слабо познати на българските магистрати, поради което следва да бъдат организирани поредица от обучения за популяризирането им и увеличаване на случаите на тяхното използване и успешно прилагане.

Всеки от членовете на Мрежата е подготвил своя личен отчет, който е включен в **ПРИЛОЖЕНИЕ 2**.

II. Участие в пленарни и регулярни срещи на Европейската съдебна мрежа (ЕСМ).

През 2020 г., въпреки задължението на ЕСМ да бъдат проведени две пленарни срещи под егидата на съответната председателстваща Съвета на Европейския съюз държава (54-тата среща в Република Хърватия и 55-тата среща във Федерална Република Германия), такива не бяха проведени. Беше налице сериозна пречка за провеждането им, а именно обявената по цял свят пандемия причинена от заболяването Ковид-19 и в тази връзка наложените рестрикции от държавите членки и забрана да се влиза на тяхна територия или пък да се влиза, но при определени условия, например наличието на отрицателен PCR-тест, направиха невъзможно провеждането на тези срещи. Към онзи момент юни и ноември месец 2020 г. все още не бе утвърден онлайн формата на такива срещи. Пленарните и регулярни срещи създават възможност на звената за контакт от държавите членки да се срещат, да изграждат взаимно доверие помежду си и да установяват стабилни професионална връзки, както и да обсъждат правни и практически проблеми и да обменят опит и добри практики в областта на международното сътрудничество по наказателни дела.

Съдия Неделчева участва в регулярна среща на ЕСМ, проведена на 12.02.2020 г. в сградата на Евроджъст в гр.Хага, Холандия. В събитието взеха участие звена за контакт в Европейската съдебна мрежа на всички държави членки на ЕС и представители и на Албания, Босна и Херцеговина, Северна Македония, Черна гора, Сърбия, Исландия и Норвегия. По отношение на международното сътрудничество по наказателни дела бе подчертано на срещата, че Хърватското председателство на ЕС ще работи в насока подобряване на същото, както и засилване на връзките на ЕС с държавите от Западните Балкани.

На тази среща контактните точки на всяка държава бяха поканени да споделят наличието на законодателни промени в областта на международното сътрудничество и създаването на добри практики в тази област в държавата, чийто представител са. От българска страна бе посочено, че Република България е транспонирала Рамково решение 2008/909/ПВР и от 01.01.2020 г. действа нов закон - Закон за признаване, изпълнение и изпращане на съдебни решения предвиждащи наказание лишаване от свобода или мерки предвиждащи лишаване от свобода.

III. Организирано обучение от НИП (част от тях по инициатива на НСММСНДРБ).

1. На 10.02.2020 г. в гр.София бе проведено присъствено обучение на тема „Прилагане на Закона за признаване, изпълнение и изпращане на съдебни актове за налагане на наказание лишаване от свобода или на мерки, включващи лишаване от свобода (ЗПИИСАННЛСМЛС) (в сила от 01.01.2020 г.) - проблеми и предизвикателства.“ с участници съдии и

прокурори от Апелативен район – Пловдив. Форматът на обучението бе композиран така, че да обхване петте апелативни района на съдилищата в Република България с оглед промяната на подсъдността на разглеждането на такива производства от окръжния съд по местоживееене на осъденото лице, в случаите на постановена присъда от държава членка на ЕС, съгласно чл.7, ал.1 от Закона. Като лектори в обучението участваха съдия Татяна Грозданова и съдия Мариета Неделчева, а като обучаема - съдия Карамфила Тодорова.

2.Участие на съдия Татяна Грозданова като лектор, а на съдия Калин Баталски, като обучаем, в присъствено обучение на тема „Прилагане на Закона за признаване, изпълнение и изпращане на съдебни актове за налагане на наказание лишаване от свобода или на мерки, включващи лишаване от свобода (ЗПИИСАННЛСМЛС) (в сила от 01.01.2020 г.), проведено на 06.03.2020 г. в гр.Кюстендил.

3.Проведено регионално обучение на 09.10.2020 г. на прокурори от СГП и СРП с лектор съдия Мариета Неделчева на тема „Практически аспекти при приложението на европейската заповед за разследване. Проблеми и предизвикателства“.

4.Уебинар „Европейска заповед за разследване. Допустимост на доказателствата“ – 14-15.12.2020 г. по Каталог + на ЕМСО, участие като лектор на съдия Мариета Неделчева и съдия Андроника Ризова – Ръжданова като обучаема.

5.Участие на съдия Андроника Ризова – Ръжданова в семинар на тема „Събиране, обработка и съхранение на данни от електронни устройства. Основни характеристики. Проблеми във връзка с чл.8 от ЕКПЧ и със защитата на личните данни.“

6.Съдия Светослава Колева през ноември месец 2020 г. е участвала като лектор в регионално обучение, организирано от НИП на тема „Инструменти за международно правно сътрудничество“, изнесено присъствено и онлайн пред съдиите в НО на РС – Варна.

7.Участие на съдия Мариета Неделчева 28-та онлайн среща на Мрежата за разследване и наказателно преследване на престъпленията против човечеството, геноцид и военни престъпления /Мрежата за геноцид/, проведена на 05.11.2020 г.

8.Организирано бе и се проведе обучение на тема “Използване на електронните ресурси на ЕСМ“ с лектори съдия Ангелина Лазарова от АС - Варна и прокурор Светла Иванова от ОП-Ловеч на платформата за електронно обучение на НИП. Обучението бе прието много добре от участващите съдии и прокурори още при първото му провеждане. Електронното обучение позволи запознаване на участниците с ресурсите на уебсайта на ЕСМ – атлас, компедиум, съдебна библиотека и други.

IV. Участие на съдиите-членове на Мрежата в проекти, срещи и обучения в областта на международното сътрудничество по наказателни дела.

С оглед на задачите, които изпълняват членовете на НСММСНДРБ, които са едновременно и звена за контакт в ЕСМ, а именно - оказване на ефективна и своевременно правна помощ във връзка с международно сътрудничество по наказателни дела, те следва винаги да бъдат много добре информирани относно правните инструменти за международно сътрудничество и националното законодателства на РБ, уреждащо тази сфера на правото, както и практиката на Съда на ЕС и ЕСПЧ.

В изпълнение на тези задачи членовете на Мрежата се включиха в редица събития в качеството на организатори, лектори или обучаеми. Някои от тези събития са следните:

1. Участие на съдия Георги Иванов в дългосрочен стаж в Регистратурата на ЕСПЧ Страсбург от 01.01.2020 г. до 31.08.2020 г.

2. Участие на съдия Мариета Неделчева в работна среща „ЕЗР и правата на човека“, организирана от „Центъра за изследване на демокрацията“.

3. Участие на съдия Мариета Неделчева в интензивно езиково обучение на английски език за контактни точки, организирано от ЕСМ – 16-18.11.2020 г., проведено онлайн.

4. Попълване от членовете на НСММСНД (съдия Грозданова и съдия Неделчева) на въпросник, касаещ 9-тия кръг взаимни оценки на държавите членки на ЕС на тема „Инструменти за взаимно признаване в областта на лишаването от свобода и мерките, ограничаващи лишаването от свобода“. Оценката в рамките на този кръг обхваща актуални въпроси на прилагане на рамкови решения 2002/584/ПВР (относно ЕЗА), 2008/909/ПВР (относно трансфера на осъдени лица между държавите членки на ЕС), 2008/947/ПВР (относно пробационните мерки и алтернативните санкции) и 2009/829/ПВР (относно мерките за процесуална принуда, различни от задържането под стража). През декември месец бе проведена онлайн среща на екипа изготвящ оценката за България по прилагане на тези правни инструменти с представители на Министерство на правосъдието, прокурор Марияна Лилова от ВКП и съдия Мариета Неделчева.

5. От членовете на Мрежата през март месец 2020 г. бе изготвен и изпратен до Комисията по правни въпроси към Пленума на Висшия съдебен съвет, проект на Правилник за изменение и допълнение на Правилника за администрацията на съдилищата, издаден от Висшия съдебен съвет, обн. ДВ, бр.68 от 22.08.2017 г., в сила от 22.08.2017 г., заедно с мотивите към него. С проекта за изменение на ПАС бяха

направени две основни предложения, а именно – създаване на книга за входящи и книга за изходящи молби за правна помощ и други правни инструменти за международно сътрудничество по наказателни дела, които книги съдържат информация за всички постъпили и издадени от районните, окръжните, Специализиран наказателен съд, апелативните съдилища и Апелативен специализиран наказателен съд актове, отнасящи се до осъществяване на международно правното сътрудничество по наказателни дела, както и създаването на едно ново приложение, озаглавено в предложението като Приложение №1Б. Съображенията ни за създаването на тези нови книги бе свързано с обстоятелството, че до момента прилагането на изброените правни инструменти за международно сътрудничество никъде не се отразяват деловодно самостоятелно, респективно не е възможно извличането на общи статистически данни от съдилищата за тяхното прилагане, за ефективността им, както и за установяването на наличие на затруднения при използването им и за евентуалното изготвяне на предложения за усъвършенстване на законодателството в тази област. В предложението сме посочили още, че създаването на предложените деловодни книги и в частност на тази входящите в съдилищата правни инструменти за международно сътрудничество по наказателни дела би довело и до по - лесното проследяване на това дали се спазват от съдилищата сроковете за признаване и изпълнение на актове на други държави членки на ЕС и ако евентуално е допуснато забавяне да се изследват причините за това (90 дни за ЕЗА, 90 дни за ЕЗР, 90 дни за трансфера на осъдени лица и др.). Наличието на конкретна статистика, отнасяща се до прилагането на тези правни инструменти също така би било от значение и при изготвяне на атестацията на съответния съдия, който ги е приложил в работата си, което показва наличието на познания в областта на международното сътрудничество по наказателни дела и желание за усъвършенстване и развитие. Направените предложения бяха възприети и бяха направени съответните законодателни промени в Правилника за администрацията на съдилищата с ДВ бр.91 от 23.10.2020 г., като бяха създадени нови т.15 и т.16 в чл.39, ал.1 и чл.53б от Правилника. По предложение на съдия Калин Баталски, член на Мрежата и звено за контакт в ЕСМ, това предложение бе изпратено и до „Комисията по съдебна карта, натовареност и съдебна статистика“ към СК на ВСС с цел всяка една от категориите дела, касаещи осъществяване на международно сътрудничество по наказателни дела, да получи отделен статистически шифър в Единната информационна система на съдилищата. В писмото бе посочено, че този шифър ще се ползва единствено за статистически цели и няма да влияе на разпределението на делата в Централизираната система за случайно разпределение на делата /ЦССРД/. Т.е. делата във всеки съд ще продължават да се разпределят в

групите, които са обособени в съответния съд и въвеждането на нови шифри няма да засяга досегашния начин на разпределението на делата. Идеята на отделните шифри е да може статистическата информация, която ще се заложи в ЕИСС посредством отразяването в електронния вариант на новите книги на детайлите за делата, да се извлича автоматично от електронната деловодна програма при задаване на отделния шифър като критерий за търсене. По този начин ще може да се извлича лесно надеждна статистическа информация, която може да бъде обобщавана и анализирана. При сегашното положение такава статистическа информация е почти невъзможно да се извлече, тъй като просто не се води отделна статистика за делата, свързани с международно сътрудничество по наказателни дела. До настоящия момент членовете на Мрежата нямат информация какво е развитието на това наше предложение.

V. Финалният доклад за партньорска оценка на Европейската съдебна мрежа, публикуван март месец 2021 г.

През 2020 г. Европейската съдебна мрежа предприе извършването на партньорска оценка с цел да бъде развита Мрежата и сътрудничеството по наказателни дела и оценена дейността ѝ. Членовете на НСММСНД участваха в извършването на тази оценка като попълниха въпросници изпратени от Секретариата на ЕСМ, касаещи дейността на Мрежата по реализиране на международно сътрудничество по наказателни дела поставени въпросни относно това какви нужди от обучение имат звената за контакт. Съдия Мариета Неделчева участва в проведено интервю по телефона с представител на Секретариата с цел да отговори на поставени въпроси, касаещи дейността на звената за контакт на територията на Република България. Докладът е насочен към извършване на оценка на начина на функциониране и изпълнение на задачите от членовете на ЕСМ с поставен специален фокус на оперативните функции на Мрежата и подпомагане на съдебното сътрудничество. Въз основа на изготвената оценка, ЕСМ прие и План за действие с дейности насочени към бъдещо подобряване на начина на функциониране на Мрежата и сътрудничеството ѝ с други партньорски мрежи и органи на Европейския съюз. При извършеното проучване, звената за контакт, в това число и представители на Република България, са дали висока оценка на ресурсите на уебсайта на ЕСМ и срещите на ЕСМ, като са посочили, че в 84% от случаите сътрудничеството между различните звена за контакт по различни дела е успешно реализирано. Следва да бъде посочено, че в последните две години ЕСМ непрекъснато подобрява сайта си и инструментите в него, с цел ефективно да подпомогне съдебните власти в работата им по наказателни дела с международен елемент. Направено е проучване, че в

сайта на ЕСМ средно са регистрирани два милиона и половина посетители годишно. Разделът „Съдебен Атлас“ в уебсайта на ЕСМ се обновява непрекъснато, за да има коректна информация за компетентния изпълняващ орган за практикуващите юристи. В доклада е констатирано, че белгийските фишове са ревизирани и е създадена нова структура на същите. Ревизиран и подобрен е и подраздел „Съдебна библиотека“. В допълнение е посочено, че ЕСМ е започнала проект за пълно реорганизиране на уебсайта на Мрежата с цел модернизирването му и полесното боравене с него от потребителите. Очаква се новият уебсайт да е готов и да започне да функционира в края на 2021 г. Също така е създадена нова платформа за сигурна обмяна на документи между контактните точки, която е заложена още в документа за създаване на ЕСМ. Всички звена за контакт от Р.България за подали съответния формуляр, за да получат достъп до платформата.

VI. Извършена работа по актуализиране на страницата на ВСС, раздел „Съдебна мрежа по наказателни дела“ и страницата на Европейската съдебна мрежа.

Членовете на НСММСНДРБ имат за задача непрекъснато да актуализират информацията в сайта на ВСС, отнасяща се до Мрежата. В тази връзка непрекъснато се обновява сайта с нова информация и са публикувани на страницата на ВСС документи през 2020 г., свързани с механизма на осъществяване на съдебно сътрудничество с Обединено кралство Великобритания и Северна Ирландия, както и документи свързани с практиката на Съда на ЕС във връзка с европейската заповед за арест и прилагане на принципа *ne bis in idem*.

Предстои реорганизацията на раздела на интернет страницата на ВСС, посветен на Мрежата по наказателни дела в подраздели – ЕЗА, ЕЗР, молба за правна помощ и др., за да стане по-достъпен за потребителите, които да имат възможност без затруднения да добият необходимата им информация. Предстои също така и превода от английски език на български и публикуването на документи, които биха били полезни за българските магистрати като например: „Осъвременен въпросник и компилация за изискванията за издаваща и изпълняваща съдебни власти в ЕЗА процедури съгласно Съда на ЕС“ – 19 април 2021 г., „Съвместен доклад на Евроджъст и ЕСМ по отношение на екстрадицията на граждани на ЕС към трети държави“ (т.нар. Доклад Петрухин) и редица други. Също така предстои създаването и на подраздел, в който да се публикуват решенията на Съдът на ЕС, засягащи прилагането на правните инструменти за международно сътрудничество – ЕЗА, ЕЗР и други и тяхната систематизация.

VIII. Комуникация.

През отчетния период членовете на Мрежата активно комуникираха помежду си, като си оказваха помощ един на друг или предоставяха информация, свързана с дейността им при разговори по телефона или чрез използване на имейл. Съгласно чл.27 от Правилата за дейността на НСММСНДРБ, приети с решение на Съдийската колегия на ВСС по Протокол №9/13.03.2018 г., Съдийската колегия на ВСС, чрез Комисията по атестирането и конкурсите към Съдийската колегия на ВСС осъществява методическото ръководство и координацията върху работата на мрежата. Съгласно изготвената годишна програма за 2020 г. на Мрежата, бе направено предложение за предоставяне на 3 абонамента за ползване на правно информационната система „Апис Софита“ на английски език. Предложението бе уважено от СК на ВСС и членовете на Мрежата вече разполагат с нормативната база на английски език.

По отношение на предложението на членовете на Мрежата за създаване на форум в раздела „Мрежа по наказателни дела“ бе отговорено, че не е възможно технически такъв да бъде създаден на интернет страницата на ВСС. В основата на идеята за създаване на форума, който ще е с ограничен достъп само за магистрати, е заложена възможността колеги от страната – съдии, прокурори и следователи, да задават своите въпроси свързани с прилагането на международно правните инструменти за съдебно сътрудничество и членовете на Мрежата, след провеждане на консултация помежду си да отговорят и да дават своите отговори и препоръки.

Съгласно чл.28 от Правилата Дирекция „Международна дейност“ на ВСС съдейства и координира обмена на информация между членовете на мрежата, националното лице за контакт и Съдийската колегия на ВСС. Така установеният механизъм на комуникация действа бързо и ефективно и обслужва в пълна степен нуждите на Мрежата, като всички писма и предложения бяха своевременно придвижвани до техните адресати от Дирекция „Международна дейност“.

В няколко случая членовете на Мрежата са се обръщали за оказване на помощ, отнасяща се до правното сътрудничество по наказателни дела към националния представител на Република България в Евроджъст – прокурор Иванка Которова и заместника ѝ – прокурор Виктор Тарчев, като винаги е получавано бързо и ефективно съдействие. С оглед компетентността на Евроджъст в три случая, касаещи поискано съдействие при приемане за изпълнение на финансови санкции наложени от компетентните органи на държава членка, тези искания са препращани на членовете на Мрежата, тъй като ЕСМ е компетентна да окаже съдействие.

В тези случаи своевременно и ефективно е осъществено необходимото съдействие.

Комуникацията между членовете на Мрежата и служителите на Министерство на правосъдието, отговарящи за международното сътрудничество по наказателни дела, тече гладко и безпроблемно. Членовете на Мрежата своевременно са уведомявани за проведени заседания на Координационния комитет в областта на съдебното и полицейското сътрудничество по наказателно правни въпроси (CATS), както и на РГ СОРЕН. Предоставен ни е наръчник за работа в областта на разследвания на престъпления против околната среда. Винаги при нужда, ни е оказвано необходимото компетентно съдействие в областта на международното сътрудничество по наказателни дела.

Установена е електронна комуникацията между членовете на Мрежата по отношение на това да обменят помежду си информацията и материалите, които са получили при участие в семинар касаещ международното сътрудничество по наказателни дела, публикувано решение на Съда на ЕС и други материали. Материалите се изпращат до всички членове по електронен път, за да се запознаят с тях и да имат възможност да надграждат знанията си в областта на международно правното сътрудничество по наказателни дела.

Като обобщение следва да бъде отбелязано, че пандемията причинена от заболяването Ковид-19 остави дълбок отпечатък във всяка една сфера от живота ни, в това число и в сферата на международното сътрудничество по наказателни дела. Тази ситуация и предприетите мерки от държавите членки и по-голяма част от останалите държави в световен мащаб, за да ограничат последиците от това тежко заболяване, се отразиха неминуемо в отрицателен план и на реализирането и развитието на международното сътрудничество. Вследствие невъзможността да се пътува и да се комуникира лично (като този вид комуникация е безценна) с останалите колеги от държавите членки на ЕС и асоциираните държави, се утвърдиха електронните начини на комуникация и срещи. През 2020 г. с оглед на първоначалния шок и последиците от пандемията причинена от Ковид -19, тези начини на общуване не бяха толкова разпространени. През есента на 2020 г. обаче се забеляза усиленото използване на различни приложения „Zoom“, „Webex“ „Teams“ за провеждане на международни онлайн срещи и семинари, като използването на тези способи за виртуални срещи активно се използва и до момента.

Незаменим партньор на членовете на Мрежата в работата им в областта на международното сътрудничество е и Националният институт по правосъдие. Във всички случаи на идентифицирана нужда от обучение в областта на международното сътрудничество, същите са били организирани и проведени своевременно с активното участие и подкрепата

на НИП. Членовете на Мрежата предвид на новоустановените модели на престъпно поведение и значителното увеличаване на кибер престъпленията, идентифицират нуждата от провеждане на обучение в областта на събиране и ценене на електронните доказателства в наказателното производство. Нужда от организиране и провеждане на серия обучения с цел популяризиране на различните правни инструменти за международно сътрудничество има и в областта на пробационните мерки и алтернативните санкции, мерките за процесуална принуда, различни от задържането под стража, обезпечаване на имущество и конфискация и популяризиране на електронните ресурси на страницата на ЕСМ.

Членовете на Мрежата, независимо от трудните условия, при които бяха поставени през изминалата година вследствие от пандемията причинена от заболяването Ковид -19, продължиха и ще продължат да осъществяват своята мисия да оказват помощ на колеги от страната и чужбина в областта на международното сътрудничество по наказателни дела и да се стремят да надграждат своите знания и умения за общуване в изградената вече среда от професионалисти и в мултинационална среда, каквато е тази на Европейската съдебна мрежа.

17.06.2021 г.

Мариета Неделчева

Съдия в Специализирания
наказателен съд
Национално лице за контакт
на НСММСНДРБ